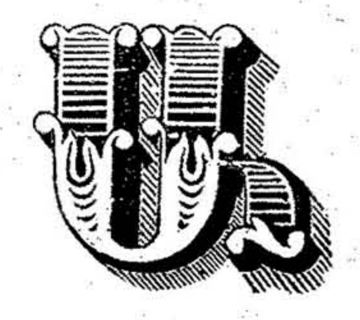
ՀԱՏԸ 5 ՄԻԼԻՄ

ԲԱԺԱՆԵԳԻՆ

	Տարեկան	Վեցամսեայ
ԵԳԻՊՏՈՍ . . Ղ.Ռ.	80	40
ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆ ՖՐ.	20	10

ԾԱՆՕԹՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ ԴԻՄԵԼ ՏՆՕՐԷՆՈՒԹԵԱՆ

ԱՐՏՕՆԱՏԷՐ ԼԵՒՈՆ ՄԿՐՏԻՉԵԱՆ

ԱԶԳԱՅԻՆ ՇԱՀԵՐՈՒ ՕՐԳԱՆ

ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ ՇԱԲԱԹԸ ԵՐԵՔ ԱՆԳԱՄ

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆՈՒԹԻՒՆ
Շարիա Ասուլ Տարտար, Թիւ 16
ԱՂԵՔՍԱՆԴՐԻԱ

ՀԱՍՑԷ՝ Journal AREV
B. P. № 297
Alexandrie, EGYPTE

ՉՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԱԾ ՁԵՌԱԳԻՐՆԵՐԸ ՉԵՆ ՎԵՐԱԴԱՐՁՈՒԻՐ

ՏՆՕՐԷՆ-ԽՄԲԱԳՐԱՊԵՏ՝ ՎԱՀԱՆ ԹԷՔԷԵԱՆ

ԿԻԼԻԿԻՈՅ ԱՊԱԳԱՆ

Բ.

Մեր նախորդ յօդուածով պատկերացուցինք այն սուր մրցակցութիւնը որուն թատրը եղած է տարիներէ ի վեր Կիլիկիա, բոլոր Մեծ պետութեանց կողմէ։ Այս մրցակցութիւնը երկու կռուանի վրայ տեղի կ'ունենայ, քաղաքական և տնտեսական, որոնց գլխաւորագոյնը, ներկայ դարուս մէջ, տնտեսականն է։ Ամէն մէկ պետութիւն ջանադիր է նորանոր շուկաներ, շահաստաններ ձեռք անցնել իր արդիւնաբերութիւնները տեղաւորելու համար, ինչպէս նաև այդ շահաստաններուն ներքին հարստութեանց աղբիւրները շահագործել իր հօգուտը — մէկ խօսքով երկրին տնտեսական զարգացումէն օգտուիլ աւելի քան ուրիշները։

Պետութեանց միջև Կիլիկիոյ շուրջ քաղաքական հակամարտութիւնները վերցնելու, միջազգային դարձուած քէներուն ու բարդութիւններուն վերջ տալու և տեւական խաղաղութեան մը երաշխիքը ապահովելու միակ կերպն է, մեր կարծիքով, սահմանել այնտեղ քաղաքական վիճակ մը որու շնորհիւ այդ երկիրը հակամրցող պետութեանց ո՛չ մէկուն պատկանելով հանդերձ՝ հաստատ դաշնագրով մը անոնց ամենուն երաշխաւորութեան տակ ըլլայ։

Այս լուծումը եթէ քաղաքականապէս յանձնարարելի է, ա՛լ աւելի յանձնարարելի է տնտեսական տեսակէտով։ Բաւակա՛ն է որ Կիլիկիան այս կերպով օժտուի բարեկարգ ներքին վարչութեամբ մը և հոն տիրէ կատարեալ ապահովութիւն, այս հանգամանքին շնորհիւ այդ երկիրը շուտով պիտի ստանայ տնտեսական բարգաւաճ վիճակ մը և պիտի դառնայ ազատ մրցումի ասպարէզ մը պաշտպան պետութեանց ամէն մէկուն համար։

Արդարև, քաղաքականապէս ինքնօրէն Կիլիկիան պէտք է դրուի այնպիսի դաշնագրական պայմաններու մէջ, որ հոն տնտեսականապէս տիրապետէ միշտ բաց դուռի քաղաքականութիւնը։ Քաղաքական և տնտեսական այսպիսի լուծում մը միայն կրնայ առաջ բերել պետութեանց հակընդդէմ շահերուն հաւասարակշռութիւնը և ներդաշնակութիւնը Կիլիկիոյ մէջ։

Այս լուծումը մանաւանդ այն էական առաւելութիւնն ունի որ միանգամայն գոհացում կուտայ երկրին կենսունակ ժողովուրդին, Հայ ազգաբնակութեան, ազգային զգացումներուն և պատմական իրաւունքներուն։ Հայերը, յենած ճիշդ այն նուիրական սկզբունքին վրայ — ազգայնութեանց սկզբունքը — զոր Դաշնակից պետութիւնները իրենց նշանաբան ընտրած են ներկայ պատերազմին մէջ, կը սպասեն անոնցմէ իրենց դարաւոր արդար ակնկալութիւններուն իրականացումը։ Միւս կողմէ, Հայերուն քաղաքակրթական անժխտելի ընդունակութիւնները պետութեանց համար բաւականաչափ երաշխաւորութիւն մըն են սահմանելիք այս րէժիմին տեւականութեանը մասին։

* *

Ենթադրելով, սակայն, որ պետութիւնները չյօժարէին Հայաստանը և Կիլիկիան միասին միակ Հայկական ինքնավար երկիր մը դարձնել իրենց հովանաւորութեան տակ — ինչպէս Հայերուս նախասիրական երազն է, — ոչ ալ Կիլիկիան առանձին օժտել այնպիսի լայն ինքնավարութեամբ մը որ առաջին քայլն ըլլար դէպի քաղաքական անկախութիւն, ենթադրելով, ընդհակառակը, որ պետութիւնները, փոխադարձ զիջողութեանց և փոխարինութեանց հիման վրայ, ընդունէին իրենցմէ միայն մէկուն շահերուն գերակշռութիւնը Կիլիկիոյ մէջ և անոր ազդեցութեան և թափանցումին մասնաւոր շրջանակը հռչակէին այս երկիրը, պէտք է գիտնալ թէ նոյն իսկ այս կարգադրութիւնը չպիտի նշանակէր տակաւին Կիլիկեան ինքնավարութեան մը գաղափարին տարամերժումը։

Արդարև Հայերուս բացարձակ իրաւունքն է՝ մեր հոծ և խիտ համախմբումներով բնակած բնագաւառներուն մէջ վայելել լայն միջոցներ՝ մեր ազգային, մշակութական և քաղաքակրթական ընդունակութիւնները ազատ և անարգել կերպով մշակելու և զարգացնելու և մեր ներքին գործերը մեր ձեռքով վարելու համար։ Կիլիկիան իր ազդեցութեան շրջանակ հռչակող պետութիւնը, ո՛ր ալ ըլլայ, չկրնար անտեսել երկրին քաղաքակիրթ բնիկ տարրին այս անուրանալի իրաւունքները։ Կիլիկիան՝ իր վրայ տիրապետող պետութեան մէկ պարզ նահանգը կամ գաղթավայրը (colonie) չկրնար ըլլալ. անիկա Քոնկօ մը, Սենեկալ մը կամ Զուլուներու և Հոթենթոթներու երկիր մը չէ։ Հետևաբար երբ անիկա դրուի ո և է պետութեան մը գերիշխանութեան տակ, հարկ է որ անոր բնիկ շինարար տարրին գոյութեան պայմանները երաշխաւորուին լայն ինքնավարութեամբ մը — Self-government — կամ տեսակ մը protectoratով որ համապատասխանէ անգլիական անթարգմանելի Dominion բառին ոգիին և իմաստին։

Այս ճշմարտութիւնները բարեբաղդաբար անծանօթ չեն Դաշնակից պետութեանց և անոնց նորագոյն դաշնակցին՝ Իտալիոյ, որոնցմէ միայն կախում պիտի ունենայ մեր բաղդին տնօրէնութիւնը և որոնք Հայ ժողովուրդին պաշտպանները հանդիսացած են ամէն ժամանակ։

Այս արդիւնքին հասնելու համար — այս կամ այն ձեւով Կիլիկեան ինքնօրէնութիւնը ձեռք բերելու համար — կը մնայ էական պայման մը, որուն ակնարկեցինք մեր առաջին յօդուածին մէջ «ստեղծուած պայման» բացատրութեամբ և զոր կրնանք բացայայտել նաև կատարեալ-իրողութիւն բառով։

Հայերս Կիլիկիոյ միակ կենսունակ տարրը, բնիկ միակ համասեռ ու միաձոյլ ժողովուրդը, երկրին շարժիչ ուժը և հոգին ըլլալնիս պէտք է անգամ մ'ալ աշխարհի հանդէպ ապացուցանենք և արտերենք։ Մեր ընելիք այդ գործը, որուն նախանշումը տրուած կրնայ համարուիլ արդէն Զէյթունի անմահ սաբերէն, կը կայանայ դաշնակիցներու դատին ազգովին իբրև մէկ մարդ յարելու, և անոնց յաղթանակին համար ամենէն ծանր զոհաբերութիւնները յանձն առնելու մէջ, այն հաստատ համոզումով և արդար վստահութեամբ որ Դաշնակիցներու դատին նուիրուած մեր աշխատութիւնները՝ մեր դատին յաղթանակին, այսինքն մեր ազգային ազատագրութեան, լաւագոյն երաշխիքն ու գրաւականն են։

Մ. ՏԱՄԱՏԵԱՆ

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ՀԻՒԱՆԴ ԳՈՐԾԵՐ

Ցունաստանի Թագաւորը հիւանդ է, ինչպէս գիտէք, եւ իր վիճակը այնքան ծանրացած է, որ հարկ տեսնուեր է Գերմանիայէն բժիշկ մը բերել յատկապէս, Գերման կայսերական ընտանիքին ամենէն կարող, ամենէն հրաշագործ բժիշկը հարկաւ...։

Այս միջոցին Ցունաստանի մէջ մինակ Թագաւորը չէ որ հիւանդ է, ուրիշ մեծ հիւանդներ ալ կան... Ազգային շահերն ալ բաւական ատենէ ի վեր անկողնոյ կը ծառային... Զանոնք մահուանէ ազատելու համար արդեօք ո՞ր տեղէն բժիշկ բերել կը խորհին մեր Ցոյն եղբայրները։

Աւա՜ղ, առաջ մեծ մասնագէտ մը ունէին որ խղճի մտօք եւ ձեռնհասօրէն կը դարմանէր, կը խնամէր այդ շահերը, եւ որուն աչալուրջ հսկողութեան շնորհիւ անոնք կորիճ Կրետացիներու պէս առողջ ու կայտառ էին... Ախորժակնին տեղն էր, եւ ստամոքսնին կարող ամենէն խոշոր եւ բազոտ պատառները կլլելու եւ մարսելու... Ճամբեցին զայն, մեծ բժիշկը, եւ համբակ praticienներու յանձնեցին ազգային շահերը։

Այն օրէն ի վեր՝ հիւանդ են խեղճերը, ծանրապէս հիւանդ։ Հրաշք մը միայն կրնայ փրկել զանոնք։ Եւ նոյն իսկ եթէ նախորդ մեծ մասնագէտը բերուի անոնց սնարին քով, շատ ուշ եղած չպի՞տի ըլլայ արդեօք։ Ի՞նչ կրնայ ընել իր բոլոր փորձուած վարպետութիւնը եթէ իր անճարակ ու տնանկ յաջորդները անդարմանելի կերպով վտանգած են հէ՛ք Մեծ Շահերուն երբեմնի զօրեղիկ առողջութիւնը...։

Մ. Ս. ԿԻՒՐՃԵԱՆ

ՄԻՒՍ ԿԷՍԸ

Եթէ չըլլար Աղեքսանդրիոյ Հայուհեաց Կարմիր Խաչը, որ Վարդանանց տօնին օրը, ազգային խանդավառութեան րոպէի մը մէջ ծնունդ առած՝ անաղմուկ բայց նոյն ատեն անխոնջ յարատեւութեամբ մինչեւ այսօր կը շարունակէ իր գործունէութիւնը օրինակելի ջանասիրութեամբ, եթէ տեղի ունեցած չըլլար Գահիրէի Մանիսալեան աղջկանց վարժարանին սարքած հանդէսը, երկու պատուական եւ կորիճ քոյրերու ազգասէր սրտին եւ անխոնջ կամքին այն սիրուն գրաւականը, որ մէկ անգամէն իբր հարիւր ոսկիի գումար մը ձգեց Կովկասի գաղթականներուն նպաստի գանձանակին մէջ,—ափսոս, բայց ցաւած սրտի մը բովանդակ դառնութեամբը, պիտի ստիպուէինք այսօր ըսել թէ Եգիպտոսի մէջ, ազգային կեանքի այս ընդհանուր ողբերգութեան միջոցին, որ ամէն օր նոր երեւոյթով մը ինքզինքը կը հաստատէ, Հայ կինը չկրցաւ զգալ իր դերին նշանակութիւնը, չկրնալով կատարել ազգային պարտականութեանց իրմէն սպասուած բաժինը։

Պատի՜ւ արդարեւ այն ազնիւ եւ ազգանուէր հոգիներուն, որոնք մայրական խնամքն ու քրոջական խանդաղատանքն իրարու խառնելով, գիտցան մըտածել Հայրենիքի փրկութեան համար նահատակուող քաջերուն եւ հալածուող թշուառներուն վրայ, եւ ըրին ու կ'ընեն ինչ որ վայրկեանը թելադրեց իրենց զգայուն սրտին։

Այդ մասին ո՛րչափ ալ շնորհակալութիւն յայտնուի իրենց, քիչ է տակաւին։

Եւ հանրութիւնը լաւագոյն գնահատութեամբ յայտնեց արդէն իր համակրութիւնը եւ յարգանքը իրենց, քաջալերելով երկու ձեռնարկներն ալ, Գահիրէի մէջ խուռներամ բազմութեամբ ոգեւորելով Մանիսալեան հանդէսը, եւ հոս Աղեքսանդրիոյ մէջ պատշաճօրէն օժանդակելով Կարմիր Խաչին, վիրաւոր Հայ Կամաւորներու յատկացուած հագուստեղէնի պատրաստութեանը մէջ, եւ ապահովելով ամենափայլուն յաջողութիւնը այդ առթիւ կազմակերպուած նըպաստի ներկայացումին, որ անցեալ իրիկուն տեղի ունեցաւ Թէաթր Մօսքանի մէջ։

* *

Եւ սակայն, արժանաւորաց արժանաւոր յարգանքի այս հատուցումէն ընելէ վերջ, թոյլ կուտանք մենք մեզի հարցնելու թէ Եգիպտոսի Հայ գաղութին իգական սեռը այս երկու ազնիւ ճիգերուն մէջ կը կարծէ՞ կատարած սպառած ըլլալ իր բովանդակ պարտականութիւնը, այսինքն կրնա՞յ իր խղճմտանքը լռելեն հանդարտ զգալ՝ ազգային պէտքերու եւ պարտականութեանց օրէ օր աճեցուն ստիպողականութեանը առջեւ իր դերին բարձրութեանը վրայ գտնուած ըլլալու գիտակցութեամբ։

Այս է ահա աննկատելի կէտը, որուն վրայ պէտք էր, որ մասնաւորապէս ուշադրութեամբ անդրադառնար Եգիպտոսի Հայութեան իգական սեռը։

Եւրոպական պարբերաթերթի մը մէջ անցեալները սրտայոյզ հիացումով կը դիտէի պատկերը Անգլուհիներու, որոնք ռազմանիւթի գործատան մը մէջ փամփուշտի պատրաստութեամբ կ'զբաղէին. ուրիշ պատկերի մը մէջ՝ Ֆրանսուհիներ, որոնք զինուոր փոխադրող կառախումբի մը քով ի վեր խռնուած՝ գինի եւ ծաղկեփունջեր կը մատուցանէին երիտասարդ ռազմիկներուն, սրտաբաց զմայլանքի անհուն աղօտանքով մը։ Իսկ հոս, ամէն օր, աչքերնուս առջեւ, երբ կ'անցնին զինուորներու խաչանիշ հիւանդակառքերը, մէջերնին սպիտակազգեստ հիւանդապահուհիներով, որոնք պահապան հրեշտակի պէս իրենց հովանին կը տարածեն վիրաւոր առիւծներուն վրայ, յարգանքով ու սքանչացումով կը դիտեմ զիրենք։

Ու երբ կը խորհիմ ասոնց ամէնուն, քաջութեան եւ սիրոյ այս ազնիւ վկայութիւններուն վրայ, սրտի դղրդումով մինչեւ որ կը կրկնուի միշտ մէջս անգութ հարցում մը.

— Ի՞նչ կ'ընեն մերինները, Հայութեան յաւէտ քան երբեք բախտորոշ այս վայրկեանին ի՞նչ կ'ընէ Հայ կինը։

Օ՛, անոնք որ ապրած են գաւառի կեանքը, ու կը ճանչնան գաւառի կենդանի ու հարազատ Հայութիւնը, գիտեն անշուշտ թէ ի՛նչ կ'ընեն հիմակ հոն մեր մայրերն ու քոյրերը։

Գիտեն թէ, թշնամիին հուրին ու սուրին ներքեւ, [illegible] տարագրուած բոյներու աւերակներուն եզերքին, բանակներու եւ հրոսախումբերու անցքին տակ ոչնչացած իրենց հունձքերուն շուրջը խելակորոյս բայց յուսալից, իրենց արցունքին ծխածներ մէջէն ի՛նչ սրտակեզումով կ'ողջունեն անոնք Արշալոյսը, որ կը ծագի հոն, Հայրենիքի արիւնոտ սահմաններուն վրայ։

Ու գիտեն նաեւ թէ վաղուան Հայ Դիւցազներգութիւնը քանի՛ քանի նոր Կատարինէներու ու Շաքէներու սրբափայլ դէմքերը պիտի արձանացնէ Հայ Պատուելի եւ Հայ Փառքի Տաճարին մէջ...։

Բայց այս չէ բաւական։

Որպէսզի Հայ Դատին նուիրականութեանը առջեւ ամբողջ Ազգին սիրտը մէկ տրոփիւնով բաբախէ, հարկ է որ, Հայրենիքէն հեռու, պատերազմին անմիջական արհաւիրքէն դուրս եղած երկիրներուն մէջ մանաւանդ, ինչպէս հոս Եգիպտոս, Հայ կինը արժեցնէ իր վայելած հանգիստն ու երջանկութիւնը, հեռուէն այլ սրտանց միանալով Հայրենիքի Հայ կնոջ, ոչ միայն յոյսի եւ իղձերու, այլ եւ կեանքի եւ աշխատանքի կցորդութեամբ։

Այս տեսակէտով, ո՛րչափ ալ լայն վերապահութիւններ ընենք քաղաքիս Կարմիր Խաչի եւ Գահիրէի Մանիսալեանց նկատմամբ, պէտք է խոստովանիլ թէ տակաւին կայ եւ կը մնայ պարտականութեանց ամենալայն բաժին մը, որ կը ծանրանայ մա՛նաւանդ Գահիրէի, ինչպէս նաեւ շրջակայ քաղաքներու եւ Սուտանի ու Հապէշիստանի հայ գաղութներու իգական սեռին վրայ։

Անկարելի է արդարեւ չզգալ թէ ազգային ոգեւորումի այն բոլոր արտայայտութիւններուն մէջ որոնք հետզհետէ իրարու յաջորդեցին Եգիպտահայ հասարակութեան մէջ, Հայութեան մէկ կէսը, արական սեռը միայն երեւցաւ միշտ թատերաբեմին վրայ. մինչ միւս կէսը, սիրոյ եւ գթութեան գուրգուրանքի եւ

ՎԵՐՋԻՆ ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԸՆԴԾՈՎԵԱՅ ՄԸ ՊՈԼՍՈՅ ԱՌՋԵՒ

Լոնտոն, 27 Մայիս.— Անգլիական «E 11» ընդծովեան, Մ. Է. Նասմիթի հրամանատարութեան տակ, Մարմարայի մէջ ընկղմեց ռազմանիւթ բեռցած նաւ մը։ Յետոյ հետապնդեց մթերքով լեցուն նաւ մը զոր վերջապէս բոմբահարեց Ռոտոսթոյի նաւահանգստին մօտ։ Ընդծովեան նոյնպէս հետապնդեց փոխադրանաւ մը զոր հարկադրեց ցամաք իջնալ։ Յառաջ տանելով իր գործողութիւնը՝ «E 11» Պոլիս մտաւ եւ թորփիլ մը նետեց նաւարանին առջեւ խարսխած փոխադրանաւի մը վրայ։ Թորփիլին պայթումը լսուեցաւ։ Ռ.

Արեւմտեան ճակատին

Բարիզ, 27. — (Պաշտօնական) Անգլ. զօրքերը Լա Պասէի ուղղութեամբ նոր յառաջխաղացութիւն մը ըրին, 60 գերի բռնելով, որոնց մէջ բազմաթիւ սպաներ, եւ միթրայլէօզներ առնելով։

Արասի հիւսիսակողմը՝ Գերմանացիք շարունակեցին իրենց յուսահատական ճիգերը, եւ առնելու համար Անկրի շրջանին մէջ կորսնցուցած դիրքերնին։ Կռիւը տեւեց ամբողջ օրը, ծայրայեղ սաստկութեամբ։

Քօրնայլի ամրութեանց շուրջ թշնամիին յարձակումը նախ մեզի նահանջել տուաւ, բայց ժամ մը յետոյ դիրքը գրաւած էինք արդէն եւ դեռ կը պահենք։ Մոսակայ խրամատներուն հիւսիսային մէկ մասը, կատաղի յարձակումներով թշնամին գրաւեց. արեւմտեան մասը կը պահենք։

Էքս-Նուլէթէն դէպի Սուշեզ մեր յարձակումները յաջողեցան եւ թշնամիին մէկ քանի կեդրոնին վրայ ոտք դրինք։ Այս ճամբուն եզերքը, անտառներուն մէջ ծանր կռիւներ կը շարունակեն, իւրաքանչիւր կողմ իր դիրքերը կը պահէ։

Պիւվալի խորութեան մէջ թշնամիին կատաղի ռմբակոծութիւնը չի կրցաւ մեր երէկի գրաւած դիրքերէն խախտել եւ նոյն իսկ կրցանք աւելի առաջ երթալ։

Շապէլ Լօրէթի հիւսիս արեւելեան զառիվայրին վրայ 200 մեթր յառաջացանք, նախապէս թշնամիին ռմբակոծութեանը։ Սուշեզի նաւահանգստակողմը թշնամիին խրամատներուն մէկ գրաւեցինք գերիներ բռնելով, որոնցմէ մին սպայ։ Նէօվիլ Սէն Վաասթի արեւելակողմը Գերմանացիք յարձակում մը փորձեցին զոր իսկոյն խորտակեցինք մեր թնդանօթներով։ Ռ.

Իտալական ճակատին

ՅԱՋՈՂ ՅԱՐՁԱԿՈՂԱԿԱՆ

Հռոմ, 27. —Զեկոյց մը կը ծանուցանէ թէ Թիրոլի եւ Թրանթէնի սահմանագլխին վրայ երեքշաբթի օր գրաւեցինք Ալբի-ամօն՝ որ կը գտնուի Պալտօյի լեռնաշղթային հիւսիսային խումբին մէջ։ Թշնամին ստիպուեցաւ եւ նահանջել եւ ռազմամթերք թողուլ։ Թօլմացցոյի բարձրավանդակին վրայ, մեր հրետանին կը ռմբակոծէ թշնամիին ամրութիւնները։ Կարնիայի սահմանագլխին վրայ Տէլլնայի հովիտին մէջ մեր յաջողութիւնները կը հաստատուին։ Գրաւեցինք Բրէվալեան եւ Բաքքալէնայի կիրճերը, ինչպէս նաեւ Տէյեանի հովիտին մուտքը։ Մեր կորուստը 4 սպաննուած եւ քանի մը վիրաւորեալներէ կը բաղկանայ։ Կը շարունակենք գրաւեալ դիրքերը զօրացնել։ Ընդհանուր կացութիւնը վերին աստիճանի նպաստաւոր է։

ՖՐԱՆՍ. ՕԴԱՆԱՒԵՐՈՒ ԱՐՇԱՒԱՆՔ

Բարիզ, 26.— Ֆրանսական 18 օդանաւեր մեծ ռումբեր նետեցին Լուտվիկսհաֆընի վրայ, ուր Գերմանիոյ պայթուցիկներու ամենակարեւոր գործարանները կը գտնուին։ Օդանաւորդները 400 քիլօմեթր տեղ նաւարկած են։ Յարձակումը կատարելապէս յաջողեցաւ զանազան կէտեր հրդեհելով։ Ռ.

ԱՐԵՒ Եգիպտոսի միակ հայաթերթն է որ օրը օրին կը հրատարակէ ՀԱՅ. ԿԱԿԱՆ ԲԱՐԵԳՈՐԾԱԿԱՆ ԸՆԴՀ. ՄԻՈՒԹԵԱՆ կեանքն ու գործը։

խնամածութեան զգացումի անձնուրաց դասը, իգական սեռը, տակաւին կը պահէ իր գրեթէ մեկուսացումի դիրքը։

Տարօրինակ, ու նոյն իսկ ցաւալի չէ՞ այս...

Եթէ անպատեհ պատճառով մը, օր մը յանկարծ տեսնէինք Թատրոնի մը սրահը, բեմէն մինչեւ դուռը, այրերով ու միայն այրերով լեցուած, պիտի չըսէինք ամէնքս.

— Բայց ինչո՞ւ այսպէս, ո՞ւր են անոնք։

Բայց ահա, Հայ կեանքի ամենէն տագնապալից այս ճգնաժամին, երբ մեր ապագայի բախտն է որ կը զարնուի անփոխարինելի զոհողութեանց գինովը, երբ մեր պատմութեան մէջ գրեթէ աննախընթաց եւ համայնական զարթօնքի մը յառնումովը, բոլոր կարգերն ու կազմերը, բոլոր նկատումներն ու կիրքերը, մէկ հեւքով, ամէնքը նոյն նպատակին կը վազեն, չկա՞յ մէկը, տարտամ ինքնալքումի մը մէջ ինքզինքնին մոռցած սիրտերը թունդ հանող հզօր ձայն մը, որ կարենայ ի գործ հրաւիրել Եգիպտահայ գաղութին միւս կէսը, իրենց գրգանքի բազմոցներէն ու զգուանքի գահաւորակներէն տակաւին բաժնուիլ չկրցող Հայ տիկիններն ու օրիորդներն, որպէս զի իջնեն հրապարակ, աւելի բազմաճիւղ եւ աւելի բազմարդիւն գործունէութեան մը մէջ շարունակելու եւ տարածելու համար Աղեքսանդրիոյ Կարմիր-Խաչին ու Գահիրէի Մանխալեան քոյրերուն աշխատանքը։

* * *

ԱՐԵՒի յօդուած դրկողներէն կը խնդրուի թուղթին մէկ երեսին վրայ մելանով եւ ընթեռնելի գիրով գրել։ Հանդէսներու նկարագրութիւնը համառօտ պէտք է ըլլայ։

ՉԻՆ-ՃԱԲՈՆԱԿԱՆ ԲԱՆԱԿՑՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Մեր վերջին թիւով հրատարակած էինք երկու հեռագիրներ, որոնց մին Չինեւ-Ճաբօնական պայմանագրին ստորագրուած ըլլալը կը յայտնէր, եւ միւսը, որ նախորդէն երկու օր առաջ տրուած էր Լոնտոնէն, լուր կը բերէր թէ Միացեալ Նահանգները Չինաստանի բողոքած են կենսական այդ պայմանագրութեան դէմ։ Թէ ի՞նչ է վերջնական պայմանագրութիւնը եւ ի՞նչ բանակցութիւններ կատարուեցան այդ մասին Չինաստանի եւ Ճաբօնի միջեւ, — Թանի Մայիս 1ի հետեւեալ խմբագրականը բաւական լոյս կը սփռէ խնդրոյն վրայ, որով աւելորդ չհամարեցինք զայն ծանօթացնել մեր ընթերցողաց։ Իսկ թէ ի՞նչ պիտի ըլլայ կատարուած իրողութեան հանդէպ բռնելիք նոր դիրքը Ամերիկայի՝ որ իր շահերը վնասուած կը տեսնէ անոր մէջ, — այդ պիտի տեսնենք գալիք հեռագիրներէն։ (Ծ. Խ.)

Ճաբօնը, Մայրագոյն - Արեւելքէն Գերմանացիները վանելէ յետոյ, իր աչքերը դարձուց դէպի Չինաստան։ Ճաբօնական բանակներ արեւմուտք դրկելը եւ Ռուսիոյ, Ֆրանսայի եւ Անգլիոյ կողքէն ի վեր պատերազմին միջամտելը չի խանդավառեր ճաբօնական ժողովուրդը։ Այս բանին մէջ անմիջական եւ դրական ո եւ է շահ չի տեսներ. լաւագոյն նկատեց զբաղիլ իր ուղղակի շահերով եւ պարագայէն օգտուիլ՝ ապահովելու համար իր դրացի Երկնային-Կայսրութեան մօտ գերակշիռ կացութիւն մը, զոր ոչ ոք ի վիճակի էր վիճելու իրեն։

Վերջին 10 յունուարին, ճաբօնական դեսպանը Բէքին, Չինական հանրապետութեան նախագահին, Եուան-Շի-Քայի կը ներկայացնէր քսան եւ մէկ պահանջներու շարք մը որ իրեն կ'ապահովէր Շանթունկի մէջ Գերմանացւոց ունեցած իրաւունքները եւ առանձնաշնորհումները, ինչպէս նաեւ Միքատօին հպատակներուն կ'ապահովէր Չինաստանի մէջ անժխտելի գերակշռութիւն մը։ Այս յաւակնութիւնները թերեւս անակնկալի չի բերին Չինաստանը։ Կ'սպասէր այս պահանջներուն, որոնք սակայն նախ մերժել պարտ էր։ Միւս կողմէ սակայն, այն պետութիւնները որոնք կարեւոր շահեր ունէին Չինու մէջ, նկատեցին որ Ճաբօնի պահանջներուն երկար ցուցակը ոտնձգութիւն մ'էր բաց-դրան սկզբունքին վրայ։ Անգլիոյ մէջ հանրային կարծիքը յուզուեցաւ։ Ճաբօնը հաւանեցաւ ուրեմն բարեփոխել իր պահանջմանց ցանկը եւ այժմ կուգայ նոր առաջարկներ ներկայացնել ի Բէքին։ Այս պահանջներուն մէջ կը գտնուին միշտ երկաթուղւոյ մենաշնորհներ, յար եւ նման օտարականներու արդէն տրուած մենաշնորհներուն. բայց Ճաբօնը Չինաստանի հաւանութիւնը կ'ստորադասէ իր եւ շահակից կողմերու միջեւ այս կէտին վրայ կայանալիք համաձայնութեան մը կնքումին։ Միքատօին կառավարութիւնը կը հրաժարի Մանչուրիոյ եւ Մօնկոլիոյ մէջ ոստիկանութիւն կազմակերպելու իր պահանջէն, որ Չինաստանի տեղ իր իսկ վարչութեան հաստատումը պիտի նշանակէր։ Բայց Ճաբօնի ծրագրին յօդուածները այս նահանգներուն մէջ իրեն կու տան տնտեսական այնպիսի ահագին առաւելութիւններ որոնք կատարեալ մենաշնորհ մը կը կազմեն։ Ասկէ զատ Շանթունկի մէջ Գերմանացւոց իրաւունքներուն տէրը կը դառնայ, անոնց վրայ աւելցնելով նոր առանձնաշնորհումներ աւելի լայն իրաւասութիւններով։

Ճաբօնի պահանջները բազմաթիւ եւ ընդարձակ կը մնան միշտ։ Չինաստանէ կը պահանջուի ձեռքէ չի հանել կամ երրորդներու չի յանձնել ծովեզերեայ ոեւէ մաս, ոչ մէկ նաւահանգիստ, իր կղզիներէն ոչ մին, արտասահմանի մէջ ոչ մէկ փոխառութիւն կնքել, ո՛չ մէկ առանձնաշնորհում տալ՝ առանց իր հաւանութեանը, եւ գործածել միմիայն Ճաբօնցի արհեստագիտական խորհրդականներ։ Ինչ կը վերաբերի երկրին հարստութեանց շահագործումին, Ճաբօն իր աչքը կը սեւեռէ գլխաւորապէս այնպիսի մասերու վրայ, ուր օտար շահերը նուազագոյն են։ Եանկ-Ցէի մէջ, սակայն, Նիպօնի դիւանագիտութիւնը կ'ուզէ Հան-Եէ-Բինկի հանքային եւ ածխային ընկերութեան քօնթրօլը իր ձեռքին մէջ ունենալ։

Ճաբօնի ժողովուրդը ջերմօրէն ուժ կու տայ իր կառավարութեան պահանջներուն։ Կ'ըմբռնէ այն հրաշալի ապագան որ ասոնցմով կ'ապահովուի իր կայսրութեան։ Հասարակաց կարծիքը վճռած է պարտադրել ասոնց բարւոք լուծումը։ Չինաստան պիտի ընդդիմանայ իր դիւանագիտութեան սովորական միջոցներով, բայց ի վերջոյ տեղի պիտի տայ։ Ներկայ պարագաները իրեն աննպաստ են։ Միացեալ Նահանգներու մտահոգութիւնները եւ շահերը ուրիշ կողմ են։ Գերմանիա՝ Մայրագոյն Արեւելքի մէջ Ճաբօնի պարտեալն է։ Անգլիա, Ռուսիա եւ Ֆրանսա, իրենց բաժին ինկած անսահման ձեռնարկին նուիրուած են, եւ Միքատօն իրենց գործակիցը եղած է։ Ամերիկա կը թողու որ Չինաստանի գործերը իրենց ընթացքը առնեն, գոհ ըլլալով յետոյ անոնց վրայ անդրադառնալու վերապահութեամբ։ Այս միջոցին, սակայն, Ճաբօնը կը տեղաւորուի։ Հնացած Չինաստանի մէջ ճաբօնական գործունէութիւնը այնպիսի ընդարձակ աշխատութեան դաշտ մը կը կերտէ՝ որ իր տնտեսական զօրութիւնը անոր չը պիտի բաւէ։ Երբ խաղաղութիւնը Եւրոպայի մէջ սովորական կեանք մը վերահաստատէ մեծ պատերազմի իր դաշնակիցներուն, Միացեալ Նահանգներուն է որ Ծագող-Արեւելեան կայսրութիւնը պիտի պարտադրուի դիմել հարկ եղած տնտեսական օգնութիւնը խնդրելու համար, որպէս զի իրեն տրուած առանձնաշնորհումները կարենայ շահագործել։

Եթէ Ճաբօն յաջողի անսահման Չինաստանի խառնափնթոր գոյութեանը մէջ քիչ մը կարգ կանոն մտցնել, Երկնայինները թերեւս հաշտուին իրենց դարաւոր թուլամորթութեան մէջ, այսպէս հրմշտկուած ըլլալնուն իրենց դրացիներէն, իրենց պէս Մայրագոյն-Արեւելքցի անոնք ալ, որոնց սակայն տարօրինակ կենսունակութիւնը անդիմադրելի ուժով մը զիրենք իրենց սահմաններէն դուրս կը մղէ՝ զարգանալու եւ բարգաւաճելու համար։ Մեծ պետութիւններն ալ, իրենց կարգին կը հանդուրժեն, որ Ճաբօնը իր ճամբան շարունակէ Չինաստանի մէջ։ Արդէն չեն ալ կրնար զայն կասեցնել՝ ներկայ համաշխարհային կացութեան պատճառաւ։ Բայց գիտեն նաեւ որ այն ձեռնարկը որուն մէջ նետուած է Ծագող Արեւելեան կայսրութիւնը, այնքան կարեւոր է որ չի կրնար առանց իրենց օժանդակութեանը գլուխ ելնել։ Այս բանը չեն անգիտանար Թոքիօի մէջ, եւ այն լաւագոյն յարաբերութիւնները զորս հոն կ'ուզուի պահպանել Արեւմուտքի հետ՝ ասոր ապացոյցն են, ինչ որ, հետեւաբար, պէտք է հանդարտեցնէ վրդովեալները։

(Թանի)

ԱԶԳԱՅԻՆ ՔՐՈՆԻԿ

ՎԱՆԻ ԱՌՈՒՄԻՆ ՇՈՒՐՋ

Սպասելով Վանի առումին մասին գալիք մանրամասն տեղեկութեանց, եւ խորապէս, անհունապէս ցաւելով Հայաստանի քարերն անգամ լացնելիք այն անորակելի, այն յուսահատեցնող մտայնութեան վրայ որով ազգային հրճուանքն ամենէն ընդհանուր, ամենէն մաքուր այս դէպքն անգամ այստեղ, Եգիպտոսի մէջ, ոմանց տխեղծ ու փափաք կուտայ անպատճառ Հայ հակառակորդներ, Հայ թշնամիներ փնտռել, գտնել ու հալածելու...., սպասելով որ Հայկական պատասխանատու նոր Թուականը նոր շունչ մը բերէ ու փչէ եւ վերջ տայ այս մահացու ճահճատեղին..., սորվելու կը հրատարակենք երէկուան հոս հասած Թանի մէկ հեռագիրը՝ որ Վանի գրաւման նախօրեակին այնտեղի Հայոց դիրքին եւ կացութեան մասին դէթ հեռաւոր գաղափար մը կու տայ.

Բետրոկրատ, 9 մայիս. — Ծուլֆայէն կ'իմացնեն թէ Վանի վիլայէթին Հայ ապստամբները պաշտպանուած են քաղաքին հայկական թաղին մէջ։

Ծեմալ փաշայի զօրքերը, Թիւրք խուժանին հետ միասին, կը ռմբակոծեն Վանը։ Վանի շրջակայքի բոլոր Քրիստոնեայ գիւղերը քանդուած են։

(Թանի Վանի եւ Հայոց դիրքին մասին նոյն հեռագրին տակ կ'աւելցնէ իր կողմէ շահեկան տեղեկութիւններ՝ որոնց թարգմանութիւնը պիտի տանք մեր յաջորդ թիւով։)

Ընդհ. Հանգանակութիւն

ի նպաստ

ԱԶԳԱՅԻՆ ՇԱՀԵՐՈՒ ՊԱՇՏՊԱՆՈՒԹԵԱՆ ՖՈՐՏԻՆ

Դ. ՑՈՒՑԱԿ ԳԱՀԻՐԷԻ

	Եգ. ղրշ.
Նախորդ գումար՝	76,208·7
Գ. ցուցակ (Թանթա)	25,888
Ընդհ. գումար	102,096·7
Տեարք՝ Արշակ Ֆէրմանեան	1,000
Ն. Օգոստինոսեան (տարեկան)	1,200
Մ. Անդրանիկեան (Ա. մանկ.)	600
Տօքթ. Խ. Տէմիրճեան »	500
Վ. Մալէզեան (մասնավճարով)	500
Թորոս Կուտուզեան »	400
Լեւոն Շալճեան »	400
Ալթունեան եղբ. »	400
Տիգրան Մարգարեան	300
Յարութիւն Խոյէնձեան (Ա. մ.ն.)	300
Յ. Հալաճեան (Ա. մասնավճար)	200
Լեւոն Աստուր »	200
Տօքթ. Վ. Գ. Եսայեան	200
Մկրտիչ Յ. Պալտուքեան	200
Մ. Պալըքճեան	200
Հ. Բաբաղեան (մասնավճարով)	150
Ն. Բուշալեան	100
Ճիլան Ղարուչեան (Ա. մանկ.)	100
Գ. Բ. Նահապետեան »	100
Գրիգոր Ճիլախեան »	100
Մ. Տէրվիշեան »	100
Տկ. Ազատուհի Գոնտեան, Քորթաւա	80
Սարգիսեան Եղբարք (Ա. մանկ.)	50
Ղազար Խաչեան, Բոր Սայտ	20
Գումար Ն. Դ.	109,496·7

Քաղաքական ժողովը (Աղեքսանդրիա) գումարուեցաւ հինգշաբթի երեկոյ, 20 Մայիս, նախագահութեամբ վեհափառ առաջնորդ Գեր. Տ. Թորգոմ եպիսկոպոսի եւ ատենապետութեամբ Ալիքսան Պէյ Ճէվահիրճեանի:

1. — Նախընթաց երեք նիստերու ատենագրութիւնները կարդացուելով վաւերացուեցան։

2. — Կարդացուեցաւ վարժարանի տնօրէնութեան նամակը՝ որով Նախագահ Ս. Հօր յանձնած էր 2059 դրուշի գումար մը՝ զոր Զատկի առթիւ վարժարանի երկսեռ ուսանողութիւնը հանգանակած էր ի նպաստ Հայաստանի թշուառ մանուկներուն, կարմիր հաւկիթի քարտեր վաճառելով.

Ժողովը գոհունակութեամբ արձանագրելով վարժարանի ուսանողաց այս ազնիւ հոգածութիւնը իրենց գէկեալ եւ տարաբաղդ փոքրիկ ազգակիցներուն, որոշեց սոյն գումարը հասցնել Ամեն. Ս. Պատրիարք հօր՝ Միացեալ ընկերութեանց միջոցաւ նպատակին յատկացուելու համար։

3. — Տ. Պետրոս Գարագաշեան իր զբաղումներուն պատճառաւ հրաժարական մատուցած ըլլալով եկեղեցւոյ եւ գերեզմանատան հոգաբարձութեան անդամակցութենէն, Ժողովը ցաւօք ընդունեց զայն եւ ամբողջացուց նոր հոգաբարձութեան անդամոց թիւը, ընտրելով Տեարք Յ. Զօյլաքեան, Ա. Փափազեան եւ Տ. Արմաղանեան։

4. — Կարդացուեցաւ Աղքատախնամ ընկերութեան Ընդհ. Ժողովի Դիւանին գրութիւնը՝ նոյն ընկերութեան քառամեայ հաշիւներու քննութեան մասին։

Ընկերութեան այդ հաշիւներուն քննութեան համար, Ժողովը քննիչ նշանակեց Տ. Կարապետ Աչըքեանը։

5. — Նոյն ընկերութեան կանոնագրութիւնը վաւերացուած չըլլալով յարգ, Ընդհանուր Ժողովոյ Դիւանը պաշտօնագրով մը յղած էր Ժողովոյ ի վաւերացում.

Նախ քան վաւերացումը յիշեալ կանոնագրին, Ժողովը Նախագահ Ս. Հօր յանձնեց ուսումնասիրելու համար։

Ժողովը ասոնցմէ դուրս, զբաղեցաւ նաեւ զանազան ժառանգական եւ կալուածական խնդիրներով.

ԱԶԴ

Հայ Ազգային Արանի (Գահիրէ) վարչութիւնը *պատիւ ունի ծանուցանել յարգոյ հասարակութեան թէ յառաջիկայ շաբաթ գիշեր 29 մայիս երեկոյեան ժամը ճիշդ 9,30ին Արանիս մէջ արտաքոյ կարգի գրական եւ գեղարուեստական չքեղ երեկոյթ մը տեղի պիտի ունենայ ընդ նախագահութեամբ Գերապատիւ Սրբազան Առաջնորդ Հօր, ուր պիտի բանախօսէ հանրածանօթ հրապարակագիր եւ «Ժուռնալ տիւ Քէռ»ի խմբագրապետ Պարոն Ժօրժ Վէյսիէ, նիւթ ունենալով՝*

«Ազգային արդի կացութիւնը»

Երեկոյթին աւելի փայլ մը տալու համար Տիկնայք Կ. Պալեան եւ Ա. Սիմոնեան բարեհաճած են մասնակցիլ դաշնակի վրայ նուագելով հետեւեալ կտորները

Sjogren-Eroticon — *Տիկին Կ. Պալեան*

Saint-Saens-Danse Macabre *Քաթըր-մէն Տիկնայք Կ. Պալեան եւ Ա. Սիմոնեան։*

Պ. Օգոստինոսեան պիտի երգէ «Կռունկ» եւ «Հայաստան»

Վարչութիւնս մեծ յոյս ունի որ յարգելի հասարակութիւնը պիտի փափաքի լսել հայասէր բանախօսը, որուն

Հայկական-Հարցին շուրջ ունեցած հըմտութիւնը, յաջողութեան մեծ գրաւական մըն է:

Վարչութիւն Հայ Ազգ. Սրահի

Ծանօթ. — Մուտքը անդամներուն համար ձրի է, իսկ ոչ անդամներուն համար 3 ղրշ. ուշ բաց սովորականին:

ԱՐԱՐԱՏ Հայ մարմնամարզական ակումբի (Գահիրէ) վարչութիւնը պատիւ ունի ծանուցանել թէ յառաջիկայ կիրակի, 30 Մայիս, առաւօտեան ժամը 9ին տեղի պիտի ունենայ տարեկան ընդհանուր ժողովը: Բոլոր անդամները սիրով կը հրաւիրուին ներկայ ըլլալ:

Օրակարգ. — Ա. Տեղեկագիր 1914-1915 շրջանի, Բ. Ընտրութիւն նոր վարչութեան:

Ծանօթ. — Կը խնդրուի համակիրներուն ներկայ ըլլալ անպատճառ, ժողովէն վերջ խմբովին լուսանկարուելու համար:

ՏԵՂԱԿԱՆ ՔՐՈՆԻԿ

Ն. Բ. Սուլթանը երէկ առաւօտ Բաալէ-Թինի մէջ իր ներկայութեան ընդունեց գաւառական նորընտիր կառավարիչները որոնք իրենց անուանումին համար շնորհակալութիւն յայտնեցին Ն. Բարձրութեան: Նոյնպէս, Ն. Բ. Սուլթանը ընդունեց քաղաքիս յունական, ֆրանսական և իտալական հիւպատոսները: Ցերեկէն վերջ, Ն. Բ.ը այցելութեան գնաց բարձր. Օմար փաշա Թուսունի:

Անգլ. բարձր ներկայացուցիչ Սըր Հէնրի Մաք-Մահօն երէկ ժամը 1ին Գահիրէէն հոս ժամանեց մասնաւոր կառախումբով և ընկերակցութեամբ Պաշտօնատան անդամներուն: Ոչ մէկ պաշտօնական ընդունելութիւն կատարուեցաւ Սիտի-Կապէրի կայարանը, ուր կային միայն անգլ. ընդհ. հիւպատոսը և Աղեքսանդրիոյ անգլ. զօրաց հրամանատարը, և ուրիշ օֆիսիալ գնաց ուղղակի Ռամլէի անգլ. ամառնային պաշտօնատունը, հանգստանալու ներկայ եղանակին մար:

Թանթայի Սէյար բնակող մանկամարդ աղջնակ մը փորձեց լեղի խմելով վերջ տալ կեանքին: Իր այս յուսահատական արարքին պատճառը եղած է նշանածին մահուան գուժը զոր նոյն օրը իմացած էր: Մանկամարդ աղջիկը փոխադրուեցաւ տեղական հիւանդանոց ուր յոյս կայ կեանքը փրկելու:

Ճիպութիէն հեռագրու. լուր տրուած ըլլալ Աղեքսանդրիոյ ոստիկանութեան 1000 ոսկիի գողութիւն մը կատարուած է «Քոնթուար տը Ճիպութի» գրասենեակին մէջ և թէ Սփիրօ Սքիզաս անուն վօլօցի մը որ այդ գողութեան հեղինակն էր, հեռացած է Ճիպութիէն, ոստիկանութիւնը սկսաւ փնտռել այս ճարպիկ ստա-փախուստը զոր գտաւ Օթէլ Բօր-Սաիտի մէջ: Սքիզաս իր պայուսակին մէջ ունէր 467 զլ. ոսկի և թղթադրամ ոսկիներ ..., որոնք ... կը ... մինչև որ գողն ալ ստորագրեց կառավարչատուն, ուր մարդաշահական գիտակցին անչափ նոյն պիտի յանձնուի հոլլին հիւպատոսական իշխանութեանց:

ՍԱԿԱՐԱՆ

28 Մայիս 1915

ԲԱՄՊԱԿ		Բացում	Փակում
	Յուլիս	14 1]8	14 1]16
	Նոյ.	15 7]16	15 3]16 1[32
ԲԱՄԲԱԿԻ ՀՈՒՆՏ			
	Յունիս	82.10	83.05
	Նոյ.-Յնվր,	86.—	86 —
ԱՐԺԵԹՂԹ			
	Թրքսի Յունիֆ 1886	Ֆր.	302
	» » 1903	»	241
	» » 1911	»	248
	Բումելի Երկաթուղի	»	133

ՀԵՌԱԳՐԱԼՈՒՐԵՐ

Տարտանէլի մէջ

Լոնտոն 25. — Տարտանէլի և Կէլիպօլուի մէջ Դաշնակիցները յարձակողականի վերսկսան. բաւական ճակատամարտներ կը մղուին աւելի քան երբեք անսակի կորովով:

ԱՆԳԼ. ՆԱՒԱՅԻՆ ԿՈՐՈՒՍՏՆԵՐ

Լոնտոն, 27. — Ծով. Նախարարութիւնը կ'իմացնէ թէ անգլիական «Թրայըմֆ» մարտանաւը ընդծովեայէ մը թորփիլակոծուեցաւ և ընկղմեցաւ Կէլիպօլուի թերակղզիին բացերը, այն միջոցին ուր կը գործակցէր Աւստրալիացւոց և Նոր Զելանտացւոց: Սպաներուն և նաւաստիներուն մեծամասնութիւնը ազատեցաւ, մէջն ըլլալով նաւապետն և հրամանատարը: Հակառութեան յառաջացուած հակաթորփիլանաւեր և պզտիկ մարտանաւեր մինչև գիշեր հալածեցին ընդծովեան: Ռ.

Լոնտոն, 27. — Թշնամի ընդծովեայ մը Կէլիպօլուի թերակղզիին բացերը թորփիլով ընկղմեց Մաճեսթիք զրահաւորը երբ կ'օժանդակէր ցամաքային գործողութեանց: Գրեթէ բոլոր սպաները և նաւաստիները ազատեցան: Ռ.

(Թրայըմֆ 11,800 թօնօ, Մաճեսթիք 14,900 թօնօ տարողութիւն ունեցող երկու մարտանաւեր են:)

ԹՐՔԱԿԱՆ ԿՈՐՈՒՍՏՆԵՐԸ

(Պաշտօնական զեկուցում)

Գահիրէ, 27 մայիս. — Զօրավար Պըրտվուտ կը տեղեկագրէ թէ Թուրքերուն իրենց մեռեալները թաղելու համար շնորհուած զինադադարին միջոցին յայտնի եղաւ որ իրենց կրած վնասները 3000էն շատ աւելի էին: Մեր շրջանակներէն մէկուն առջև, ուր ծանր կռուառներ տրուած էին թշնամիին, և որոնց մասին խօսուած չէր մինչև հիմա, երկու գօտի անգին մեռեալներ կը ծածկէին հողը. 400 դիակներ երևան բերուեցան 100ի վրայ 80 եարտանոց տարածութեան մը վրայ:

Թուրք դիաթաղները արագ և լուռ կերպով կ'աշխատէին: Ամենքն ալ տեսակ մը լուծաջուրի մէջ թաթխուած բամպակներ ունէին՝ գարշահոտութեան դէմ պաշտպանուելու համար: Այս զինադադարին միջոցին մեր կողմէ մօտ 1200 թրքական հրացան ժողվեցինք:

Մայիս 25ին՝ թշնամիին յառաջացող խրամատներէն մէկն, որ Զօր. Քոքսի զօրաբաժնին դէմ 150 եարտ հեռու կը գտնուէր, առնուեցաւ և գրաւուեցաւ մեր զօրքէն: Ռ.

Աթէնք, 28. — Դաշնակիցներու օդանաւերը Նաղաչին վրայ թռչելով թրքական գիրքերը արդիւնաւոր կերպով ռմբակոծեցին:

Դաշնակից զօրքերը երկու բլուրներու վրայ խրամատներու հինգ շարքեր յարձակմամբ գրաւեցին:

Դաշնակիցներու ռումբերը Թուրքերուն վրայ կ'իյնան կրակի տեղատարափի մը պէս: Հ.

Արևմտեան ճակատին

ՖՐԱՆՍ. ՅԱՋՈՂՈՒԱԾՔ

Բարիզ, 26 (պաշտօնական). — Արասի հիւսիսակողմը մեր մղած յարձակումները մեզի կարևոր յառաջացումներ ընծայեցին. 25ին, Անկրի հիւսիս.-արևմտեան կողմը գրաւեցինք թշնամիին Քարնալը կոչուած խոշոր ամրութիւններէն մէկուն դուրս ելած մասը: Նոյն շրջանին մէջ մեր զօրքերը յարձակմամբ առին ուրիշ գերմանական ամրութիւն մը որ հզօրապէս պաշտպանուած էր: Անկրի հարաւ, Էքս-Նուլէթէն Սուշէզ գացող ճամբուն արևելակողմը, մէկ քիլոմէթրնոց ճակատի մը վրայ գրաւեցինք ամբողջութիւնը մեծ խրամատի մը ուր թշնամին 15 օրէ ի վեր կը դիմադրէր: Նոյն ճամբուն արևմտակողմը՝ զգալապէս յառաջացանք Գիւվալի ձորին մէջ ուրուն մօտենալ թոյլ տրուած չէր մեզի մինչև հիմա թշնամիին Անկրի հիւսիսին և ուր մանաւորապէս զօրաւոր էր թշնամիին պաշտպանողական կազմակերպութիւնը: Այս կերպով Գերմանացւոց կրած ձախողութիւնները ամենախիստ հակազդեցութիւն մը յառաջ բերին. և բեկոյին և գիշերը կատաղի կռիւներ մղուեցան. մենք մեր բոլոր շահած տեղերը պահեցինք. մեր զօրքերը սքանչելի քաջութիւն և չարքաշութիւն ցուցուցին: Գերմանացիք նախ հակայարձակեցան Անկրի հիւսիս.-արևմտակողմը մեր իրենցմէ առած ամրութեան վրայ, բայց հակառակ այն բացառօրէն հոծ թնդանօթաձգութեան որուն ենթարկուեցանք՝ պահեցինք մեր ամբողջ նոր դիրքերը. միւս կողմէ, իրիկուան դէմ գրաւեցինք գրեթէ ամբողջ Գիւվալի ձորը ուր ցերեկէ նաք ոտք դրած էինք. այժմ հոն կը միանք խիստ բուռն կրակի մը տակ: Միաժամանակ հաղ շահեցանք Լօռէթի հիւսիս.-արևելեան բարձունքներուն վրայ և Սուշէզի մօտ խրամատ մը գրաւեցինք: (Ռ.)

Բարիզ, 25. — (Պաշտօնական) Տասներեք օրուան սաստիկ ճակատամարտէ մը ետք Լօռէթի բարձունքին գրաւումը զոր թշնամին անառիկ կը կարծէր, հրաշալի յաղթութիւն մը կը կազմէ: Այս դիրքին տրուած կարևորութիւնը կ'ապացուցուի զայն ետ առնելու համար թշնամիին թափած յուսահատական ջանքերովը:

Ճակատամարտի միջոցին 3000էն աւելի մարդ սպաննեցինք թշնամիէն և 1000 գերի բռնեցինք:

Մեր առջև գտնուած պատերազմական սարքէն զատ՝ ամէն օր կը գտնենք խրամատներուն մէջ պահուած մեծաթիւ մաքսիմ և մարթիէ թնդանօթներ: Մեր կորուստները կարևոր եղան, բայց յաջողեցանք հասնիլ Արասի հիւսիս-սակողմի մեր գործողութեանց գլխաւորագոյն նպատակակէտներէն մէկուն, և ասիկա շատ պիտի օգնէ որ մեր զօրքերը որոնք կատարեալ վստահութիւն ունին յաղթանակին մասին: Մեր գործելակերպին գերազանցութիւնը անգամ մըն ալ յայտնապէս հաստատուեցաւ:

ԱՆԳԼ. ՅԱՋՈՂՈՒԹԻՒՆՔ

Լոնտէն, 26. — Ֆէլտ-մարէշալ Սըր ճօն Ֆրէնչ կը հաղորդէ թէ առաջին զօրաբանակը կը շարունակէ Ֆէսթիւպէրի արևելակողմին վրայ յառաջանալ: Երէկ իրիկուն երկրապահ զօրաբաժինը Գերման խրամատներու շարք մը գրաւեց: Մայիս 16էն ի վեր առաջին զօրաբանակին յաջողեցաւ 3 մղոնէ աւելի երկարութեամբ ճակատի մը վրայ թշնամիին գիծը խորտակել: 3200 եարտայի վրայ տարածուող այս թշնամի գիծին ամբողջ կազմածքը գրաւուեցաւ և մնացածէն ալ՝ խրամատներուն առաջին և երկրորդ գիծերը մեր ձեռքն են:

Բռնուած գերիներու ամբողջ թիւն է 8 սպայ և 777 զինուոր. նոյնպէս առնուեցան 10 միթրայլէօզ, բաց ի անհագին քանակութեամբ դադմանիլեթէ և հանգիրձեղէնէ որոնց մանրամասնութիւնները դեռ ծանօթ չեն: Ռ.

Ամսթէրտամ, 26. — Պէրլինի մէջ հրատարակուած զեկոյց մը կը յայտարարէ թէ Հնդիկները երեկ իրիկուն մխվանգիի հիւս.-արևելեան կողմը գրաւեցին գերմանական անկիւն մը: Զեկոյցը կ'ընդունի նոյնպէս թէ Ֆրանսացի և խափշիկ զօրքեր երկար շարքերով ներս մտան գերմանական գիծերէն Սուշէզ-Պեթիւնի ճամբուն վրայ: Ռ.

Արևելեան ճակատին

Բէթրոկրատ, 26. — (Պաշտօնական) Կալիցիոյ կատաղի ճակատամարտը երկուշաբթի վերսկսաւ Սանի երկու եզերքներուն և Եարոսլավ-Բրզէմիսլի ճակատին վրայ: Թշնամիին կրկնուած յարձակումները Կրէսաքիւվ-Ֆրիւքէնիցա ճակատին վրայ՝ ետ մղուեցան մեր հրետանիէն:

Բէթրօկրատ, 27 — Սան գետին եզերքին վրայ կատաղի կռիւներ տեղի կ'ունենան: Բրզէմիսլի և Տնիէսթէրի ճախճախուտներուն միջև թշնամին բուռն ռմբակոծութիւն մը կը շարունակէ: Կարևոր ուժեր մացուց Կուսաքօվ-Ֆրուքէնիճա բաժնին մէջ: Բոլոր յարձակումները վանեցինք:

Կովկասի ճակատին

Բէթրօկրատ 27. — Կովկասի ճակատին վրայ Քարաէրտամի կիրճին մէջ Թուրքերուն յարձակողական փորձերը խորտակեցինք:

Իտալական ճակատին

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՅԱՐՁԱԿՈՂԱԿԱՆ

Հռոմ, 27. — Վիքթօր-էմմանուէլ թագաւորը բանակին վերին հրամանատարութիւնն ստանձնեց և Ճէնովայի Դուքսը անուանեց Արքայական Փոխանորդ:

Հռոմ, 25. — Իտալական բանակին ընդհանուր հրամանատար զօր. Կատորնա կէս-գիշերին ազդարարեց մեկնեցաւ: Աօսթայի դուքսը և Սավոյայի տան միւս իշխանները կը պատրաստուին բանակին միանալ:

Հռոմ, 25. — (Պաշտօնական) Ամէն կողմ յարձակողականի սկսանք՝ գրաւելով Մօնթէ-Պալտօի հիւսիսակողմի կէտերն և դէպի Քառորա սահմանագլուխի բոլոր կիրճերը: Յաջող յարձակողական մը մղեցինք Ֆրիուլի սահմանագլուխը և Իզոնձոյի հովտին մէջ:

Հռոմ, 26. — Իտալացիք կը յառաջանան 60 մղոն ճակատի մը վրայ և իրենց երկու ծայրերէն մին կը գտնուի Քարորէթթօ դէպի հիւսիս, և միւսը՝ կ'երթայ դէպի հարաւ մինչև ծով: Միջին տրամադրով ուստր. հրետանին ռմբակոծման ձեռնարկեց՝ ապարդիւն կերպով: Իտալացիք սուինաւոր յարձակմամբ մը առին Վալ տ'Ինֆէռնօյի կիրճը:

Թրիէնթէի ճակատին վրայ մեր արշաւախումբերը յաջողապէս շարունակեցին իրենց յառաջխաղացութիւնը՝ միևնոյն ատեն ամրացնելով իրենց գրաւած դիրքերը. Ռ.

Հռոմ, 28. — Թրանթէնի սահմանագլխին վրայ գրաւեցինք Մօնթէ Պալտօի լեռնաշղթային վրայ Ալթիսսիմօ լեռը:

ԱՒՍՏ. ԵԶԵՐՔԻՆ ՊԱՇԱՐՈՒՄԸ

Հռոմ, 27. — Կառավարութիւնը յայտարարեց աւստրիական և ալպանական եզերքներուն պաշարումը (պլօքիւս):

ԱՆԳԼԻԱ ԵՒ ԻՏԱԼԻԱ

Լոնտոն, 26. — Պ. Ասքուիթ հեռագրեց Պ. Սալանտրայի՝ ուրախութիւն յայտնելով թէ Անգլիան Իտալիոյ՝ միացնող զօրաւոր բարեկամութիւնը աւելի սերտ կապի մը կը վերածուի: Պ. Ասքուիթ կ'աւելցնէ. «Գիտեմ թէ իտալական բանակին և նաւատորմին արժէքը աւելի ապահովապէս պիտի փութացնէ վերջնական յաղթութիւնը: Հպարտ եմ տեսնելով Իտալիան Դաշնակիցներուն միացած:» Պ. Սալանտրա պատասխանեց շնորհակալութիւն յայտնելով և հաստատելով թէ ամէն բանէ վեր կը փափաքի Եւրոպայի համար ազատութեան և խաղաղութեան շրջանի մը հաստատուիլը:

ՖՐԱՆՍԱ ԵՒ ԻՏԱԼԻԱ

Բարիզ, 28. — Երեսփ. Ժողովէն յետոյ, Ծերակոյտն ալ այսօր պանծացուց իտալական մասնակցութիւնը: Նախագահը Պ. Անթօնէն Տիւպօ, իր ճառը վերջացուց այսպէս.

«Բոլոր այն ժողովուրդներուն որոնք ապրելու լուսեթեան և վարանումի մէջ կը հանգուցեն իրենց վայրկեանին ու բազմաչարչար զաւակներուն թախիծը, Իտալիան իր վճիռ ձայնովը կ'աւետէ թէ համախմբումի ժամը հնչած է:»

Նախագահը Պ. Վիվիանի, իր բանախօսութիւնը վերջացուց ողջունելով Իտալիան՝ քաղաքամ-քոյրը որուն հոգին սփռեց մեր հոգիին վրայ այնքան կարեկցութիւն, յոյս և գեղեցկութիւն:»

Երկու բանախօսութիւններուն ալ հրապարակումը քուէարկուեցաւ: Հ.

ԹՈՒՐՔԻԱ ԵՒ ԻՏԱԼԻԱ

Լոնտոն, 25. — Գերման կառավարութիւնը խորհուրդ տուած է Թուրքիոյ պատերազմ չհրատարակել Իտալիոյ դէմ և սպասել դէպքերու ընթացքին: Մօք.

Ամսթերտամ, 25 մայիս. — Իտալիոյ պատերազմի մասնակցութիւնը Դաշնակիցներու կողմին՝ ամերիկեան ծանուցագրին հանդէպ Գերմանիոյ բռնած դիրքին վրայ կարևոր փոփոխութիւն մը յառաջ բերաւ. Գերմանիա հիմա պայմանաժամ մը կ'ուզէ իր պատասխանը տալու համար եւ ոչ եւ է նպատակ չի ցուցուներ Միացեալ-Նահանգներու սիրաշահելով դժուարութիւններէ խուսափելու:

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ՇՈԳԵՆԱՒ ՄԸ ԸՆԿՂՄԱԾ ԳԵՐՄԱՆ. ԸՆԴԾՈՎԵԱՅԷ ՄԸ

Լոնտոն, 26. — Լիվըրփուլէն եկող ամերիկեան 4000 թօննոց «Նէպրասքան» շոգենաւը այս առտու թորփիլակոծուեցաւ Իրլէնտի բացերը: Շոգենաւը օգնութիւն խնդրեց անթել հեռագրով: Նաւազախումբը նաւակներու մէջ իջած՝ շոգենաւին շուրջը կը կենայ: Օդը հանդարտ է: Ռ.

ՅՈՒՆԱՍՏԱՆԻ ԹԱԳԱՒՈՐԻՆ ՎԻՃԱԿԸ ԾԱՆՐԱՑԱԾ

Աթէնք, 26 մայիս. — Թագաւորին ընդհանուր վիճակը բարելաւած է: Վէրքին շուրջի ուռեցքը կը շարունակէ իջնել: Տաքութիւն՝ 37.5, բազկերակ՝ 25, շնչառութիւն՝ 24:

Աթէնք, 27. — Աստուածածնի պատկերը (Իկոնա) Թինոս կղզիէն բերուելով քաղաքին սենեակը զետեղուեցաւ: Կրօնական հանդիսութիւնը մեծապէս յուզիչ եղաւ:

ԶԷՓԼԻՆՆԵՐՈՒ ԱՐՇԱՒԱՆՔ

Լոնտոն, 27. — Զէփլինները արշաւանք մը կատարեցին Սըութէնտի վրայ և ռմբաձիգներ նետեցին: Կին մը սպաննուեցաւ. նաև ուրիշ կորուստներ եղան:

Օդանաւեր հետապնդեցին 2 Զէփլինները, որոնք փախան դէպ ի արևմուտք: (Ռ.)

ԹՐՔԱԿԱՆ ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ ՏԱՐՏԱՆԷԼԻ ՀԱՄԱՐ

Տէյլի Թելեկրաֆ կը գրէ «Թան»ի 15 մայիս թուականով. — Հիմա վստահօրէն կարելի է ըսել թէ Տարտանէլի դէմ կատարուած գործողութեանց մէջ Թուրքերուն ունեցած կորուստները անհաւատալի եղած են: Շուրջ 20,000 մեռեալ միայն կը հաշուուի: Պոլսոյ հիւանդանոցները վիրաւորեալներով լեցուած են: Մասնաւորներու սեփականութիւնը եղող մեծ տուներ գրաւուած և հիւանդանոցի վերածուած են: Էնվէր փաշա ամէն կարելի միջոց կը գործածէ նոր բանակներ կազմելու համար, որպէս զի Կէլիպօլուի թերակղզիին մէջ գործող խումբերը զօրացնէ: Կ. Պոլսոյ քաղաքապահ զինուորներուն մեծ մասը փոխադրանաւերով Տարտանէլ ղրկուեցան: Խարբերդի բանակին մեծ մասը Բէշան փոխադրուեցաւ, ուր կ'ամրանայ՝ Դաշնակիցներու կողմէ հարաւային Թրակիոյ մէջ հաւանական յարձակման մը դիմադրելու համար:

Կ. Պոլսոյ քաղաքապահ զինուորներուն մէկ մասին տեղափոխութեանը հետևանօք և յեղափոխութենէ մը վախնալով, Էնվէր փաշա ժողովուրդին զինաթափումը հրամայեց:

Անոնք որ իշխանութեան չի յանձնեն ինչ զէնք որ ունին, նոյն իսկ ոստիկանութեան հրացանները, երբեմ ապրանքներ զինուորական ատեանին պիտի յանձնուին:

Թրքական լրագրութիւնը, իրենց կարծեցեալ յաղթանակներուն նկատմամբ ցոյց տուած խանդավառութեան արտայայտութիւնները չափաւորեց:

ԽՆԱՅՈՂԱԿԱՆ Տպարան
Մ. ՏԱՄԱՏԵԱՆ
Imp. Economique - Alex.